

ФІНАНСОВА ТА УПРАВЛІНСЬКА ЗВІТНІСТЬ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ

Проблема звітності залишається актуальною на кожному історичному етапі розвитку економіки. Процес прийняття управлінських рішень базується на тій інформації, яку підприємство надає користувачам у вигляді фінансової звітності. (Голов С.В., Бутинець В.Ф., Левицька С.О., Костюченко В.М., та інші.)

Обсяг фінансових звітів на підприємстві може бути різним, оскільки крім стереотипної звітності фінансового обліку для менеджменту готують звітність у системі управлінського обліку. Так, наприклад, «Закон про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» регламентує мінімальний обсяг інформації, яку повинні мати підприємства, а також рівень її публічності. Крім обов'язкових фінансових звітів про діяльність підприємства, керівництво може встановлювати додаткові звіти про процеси які відбуваються на підприємстві. Таку звітність прийнято називати управлінською звітністю. Склад управлінської звітності може бути будь-яким - це залежить від вимог користувачів такої інформації. Практично на кожному підприємстві існують свої власні форми подання такої інформації. Проте, для її формування необхідні певні рекомендації з боку менеджерів.

Систему управлінської звітності кожне підприємство розробляє індивідуально, з урахуванням технологічних і організаційних особливостей. До системи управлінської звітності мовлять такі вимоги:

- **релевантність** - важлива не сама по собі, як інформація про діяльність підприємства, а вона повинна допомагати приймати управлінські рішення, які корисні для тих співробітників, яким вона адресована;
- **оперативність** - надається своєчасно, у встановлений термін, за певний період (день, тиждень, декада, місяць);
- **адресність** - подають конкретним співробітникам відповідно до їх компетентності та посадових обов'язків;
- **аналітичність** - характеризує інформацію не лише за допомогою фактів, а й містить аналіз;
- **зрозумілість** - складають таким чином, щоби була зрозуміла співробітнику, якому вона адресована, і містити необхідні пояснення;
- **достовірність** - відображає достовірну інформацію, реальні факти господарської діяльності підприємства;

- **порівнянність** - звітність складають на підставі одних і тих же методів, за однією і тією ж методологією. Планові й фактичні дані наводять у звітах за різні періоди, за наведеними показниками.

У складі управлінської звітності можна виділити кілька основних блоків звітів:

- Про фінансові результати діяльності підприємства.
- За ключовими показниками діяльності підприємства. Представляється у вигляді набору показників, що задовольняють запити різних користувачів;
- З виконання бюджетів різних призначень всередині підприємства;
- Інша управлінська звітність.

Розуміння управлінської структури підприємства корисно при формуванні стратегії. Якщо структура управління сумісна з передбачуваним зміною стратегічного курсу, то це сильна сторона підприємства. Якщо ж управлінська структура несумісна зі справжньою або передбачуваною стратегією, то це слабка сторона підприємства, яка може стати перешкодою на шляху успішної реалізації стратегії. Таким чином, структура управління конкретного підприємства може привертати керівництво до вибору тієї чи іншої стратегії. Наприклад, диверсифіковані підприємства з дивізіональною структурою управління з більшою ймовірністю зможуть успішно конкурувати на міжнародних ринках, ніж централізовані компанії, що використовують функціональну структуру.

Управлінську і стратегічну інформацію класифікують та подають в менеджменті, як правило лише окремі великі підприємства, а більшість підприємств обмежуються фінансовою звітністю. Фінансова звітність являє собою систему збору інформації про майновий та фінансовий стан організації і результати її господарської діяльності. Фінансова звітність - це сукупність форм звітності, складених на основі даних фінансового обліку з метою надання користувачам узагальненої інформації про фінансовий стан і діяльність підприємства, а також зміни в його фінансовому становищі за звітний період у зручній і зрозумілій формі для прийняття користувачами певних ділових рішень.

Фінансова звітність виконує три важливі економічні функції:

- **Фінансова звітність надає власникам і кредиторам фірм інформацію про поточний фінансовий стан фірми і ефективність її діяльності за минулий період.**

Фінансова звітність фірм містять всю інформацію, необхідну для формування остаточного висновку про ефективність їх діяльності, однак вона може дати зацікавленим особам важливі відомості щодо того, які аспекти діяльності компанії слід проаналізувати особливо ретельно. Деталь-

ний аналіз фінансової звітності дозволяє виявити помилки в управлінні фірмою, а іноді навіть випадки шахрайства.

- **Фінансова звітність дає власникам і кредиторам фірм зручний спосіб визначати основні планові показники ефективності їх компаній і встановлювати рамки в діяльності менеджерів.**

Фінансову звітність використовують ради директорів для вироблення конкретної мети щодо планованих показників ефективності компанії - Так, наприклад, рада директорів може визначити мету, призначивши конкретний темп зростання балансового прибутку або коефіцієнта прибутковості капіталу (ROE). Кредитори часто обмежують дії управлінського персоналу фірми визначивши для них такі цільові показники, як коефіцієнт співвідношення поточних активів і поточних зобов'язань.

- **На основі фінансової звітності створюються зручні шаблони - моделі, які використовують у фінансовому плануванні.**

Складаючи попередні звіти про фінансові результати за певний період, баланси і звіти про рух грошових коштів для своєї компанії в цілому, менеджери можуть контролювати взаємозв'язок окремих планів, і оцінювати сумарні потреби фірми у фінансових коштах. У процесі планування ці стандартні фінансові звіти можна замінити й іншими шаблонами. Однак, основною перевагою стандартних документів - звітів про фінансові результати і балансів - є те, що люди, які працюють з ними, звичайно добре знайомі з цими документами завдяки професійній підготовці та спеціальній освіті.

До основних форм фінансової звітності на підприємстві відносять:

Звіт про фінансовий стан підприємства – являє собою форму фінансової звітності, яка розкриває характеристики активу, і капіталу зобов'язань компанії в грошовому вираженні. Зовні цю форму складають у вигляді балансу, таблиці, що містить інформацію про майновий (актив) і фінансовий (капітал зобов'язань) станом підприємства на певну дату. Основною характеристикою такої форми, є вартісна оцінка, тобто всі розглянуті показники мають грошовий вимір. Балансу базується на рівновазі між джерелами капіталу і його спрямованістю.

Звіт про прибутки та збитки - вид фінансової звітності, що містить інформацію про доходи та витрати, а також фінансові результати, представленої в сумі наростаючим підсумком з початку року до звітної дати. Ця форма фінансової звітності підприємства дозволяє дати оцінку діяльності організації за певний період. На відміну від звіту про фінансовий стан, що є статичною характеристикою, звіт про прибутки та збитки відображає динаміку господарського процесу.

Звіт про зміни капіталу - форма фінансової звітності, що показує рух статутного капіталу, резервного капіталу, додаткового капіталу а також відображає зміни величини нерозподіленого прибутку (непокритого

збитку) підприємства. Звіт про зміну складається з двох частин, представлених послідовно один за одним. У першій частині розкривають інформацію за попередній період, у другій - за поточний. Відповідно до п.п. 3 і 4 Наказу Міністерства фінансів РФ від 22.07.2003 № 67н суб'єкти малого підприємництва, які не підлягають обов'язковому аудиту, і некомерційні організації можуть не включати звіт про зміни капіталу.

Звіт про рух грошових коштів - форма фінансової звітності, що характеризує різницю між припливом і відтоком грошових коштів за звітний і попередній звітному період. У звіті про рух грошових коштів відображають відомості про фактичне надходження та витрачання грошових коштів, тобто про дебетові і кредитові обороти по рахунках 30 "Каса" (не рахуючи суми на субрахунку " Грошові документи"), 31 "Розрахункові рахунки". Схоже, що з розвитком інформаційних технологій і широким впровадженням ERP (повномасштабних систем планування та обліку ресурсів підприємства) прийшов час, коли будь-яка звітність (крім податкової - це епархія держави) повинна бути неупередженим відображенням економічної реальності, в якій дане підприємство знаходиться на звітну дату.

Досвід складання фінансової управлінської та стратегічної звітності свідчить про те, чим більший обсяг інформаційних ресурсів виконує система обліку менеджменту, тим успішніше розвивається підприємство. Зокрема, у сферу інтересів менеджерів попадає інформація про зовнішнє оточення (кон'юнктура ринку, ціни, конкуренти, тенденції у зміні попиту тощо), що дає можливість адаптуватись до змін та шукати нових можливостей для розвитку.

Інформація управлінського обліку дає можливість трансформувати стратегічні плани у тактичні й оперативні та швидко реагувати на відхилення у фінансовій та господарських сферах, що сприяє підвищенню ефективності роботи менеджерів та зростанню рентабельності виробництва.

*Михайлишин Аліна,
студентка групи РКзм-51*

СУТНІСТЬ КОНТРОЛІНГУ І ЙОГО КОНЦЕПЦІЇ

У сучасному динамічному бізнес-середовищі компанії змушені адаптуватися до наслідків жорсткої конкуренції, адекватно реагувати на кризові явища, не допускаючи виникнення внутрішньофірмових кризових ситуацій і освоювати сучасні інструменти управління, які успішно змінюють бізнес-діяльність.